

Futbol ile daha fazla “erkek” oluyoruz!

01. 07.2012

Yrd. Doç. Dr. Metin Ersoy / Havadis Gazetesi

Transfer zamanı spor sayfalarında hemen hemen her gün bir “bomba” patlıyor, gol “silahları” ateşleniyor ve ülkelere “harekâtlar” düzenleniyor. Basındaki bu tür militarist söylemlerin dikkat çektiğini ve erkeksi duyguları kabarttığını söylemeliyiz.

Spor basınının son bir aydır gündemini 2012 Avrupa Futbol Şampiyonası ve transfer haberleri belirliyor. Aslında “spor basını” diyoruz ancak özellikle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ve Türkiye Cumhuriyeti’nde spor basını denilince akla sadece “futbol” geliyor. Üzülerek söylemeliyiz ki; KKTC’de futbol diğer spor dallarından ayrı bir muamele görüyor. Bunun en ciddi kanıtı da basında futbola ayrılan sayfa sayıları olarak gösterilebilir. Basketbol, voleybol ve hentbol gibi salon sporları nedense basında gerekli ilgiyi görmüyor. “Halk ne kadar ilgi gösteriyor ki basın da ilgilensin” gibi bir savunmaya girebilirsiniz. Bunda da haklılık payı mevcuttur. Bu yazıda asıl ele almak istediğim konu futbol dışındaki spor dallarına yapılan haksızlık değil. Çevremizde bu kadar futbol düşkünü spor yazarı ve muhabir varken, gazetelerin spor sayfalarında militarist, erkek egemen, konuları kadın bedeni üzerinden tartışan ve milliyetçi söylemleri içinde barındıran bir yapıdan bahsediyoruz. Konuya daha geniş bir şekilde bakabilmek adına, gazetelerin spor sayfalarına veya tamamen spor gazetesi olan gazetelere göz atmamız yeterli oluyor.

“Barış ve kardeşlik”

Eğer spor gerçekten dile getirildiği gibi; “barış ve kardeşlik” ise, herhalde uygulamada en sorunlu olan spor dalı sıralamasında futbol ilk üçte yer alır. Ülkeler arasında oynanan milli müsabakaları ele aldığımızda, spor basınının haberlerde kullandıkları çerçevelerin ne kadar barıştan ve kardeşlikten

uzak olduğunu görebiliriz. Barış ve kardeşlik çerçeveleri yerine, çatışmacı bir haber çerçevesiyle düşman ile yapılacak bir meydan “muharebesi”ne gidiliyormuş gibi bir hava estiriliyor. Hele de karşılaşılabilecek milli takımın ülkesi ile geçmişten kalan bir husumet mevcutsa, işte o zaman spor basını tut tutabilirsen.

Erkek egemen söylem

Yıllarca sporun çeşitli dallarında yer alarak, sporun paylaşmayı öğrenmekte, yeni kültürleri tanımakta, takım ruhunu geliştirmekte ve sağlıklı yaşamda ne kadar önemli olduğunu öğrendim. Futbol da oynamama rağmen futbola egemen olan söylemlerin sorgulanması ve eleştirilmesi gerektiğini her zaman düşünüyorum. Öncelikle hiçbir spor dalının belirli bir zümrenin tekelinde olmaması gerektiğine inanlırdım. Dolayısıyla futbolun erkeklerin tekelinde olan bir spor dalı olarak algılanması “cinsel ayrımcılık” ile eş değerde görülmesi gerekiyor. Son yıllarda kurulan kadın futbol takımları sayesinde ve düzenlenen liglerle KKTC’de bunun kırıldığını görüyoruz. Tabii, kamuoyu nezdinde “futbolun erkek sporu” olduğu şeklindeki ön yargının kırılmasının güç olduğunu da biliyoruz.

Karşı cins yok sayılıyor

Spor basınının haber söylemi incelendiğinde erkeksi bir dilin hâkim olduğu ortaya çıkıyor. Bu erkeksi söylem yapısı spor basınına o kadar yerleşmiştir ki birçok haber bu çerçeveden kurgulanıyor. Erkek egemen söylem basında bilinçli olarak yeniden üretilerek sağlamlaştırılıyor. Ayrıca erkek egemen söylemde dikkat çeken önemli bir nokta, karşı cins yok sayması olarak gösterilebilir. Böylece kadının hayattaki rolleri belirli bir söylem yapısıyla akıllardan çıkmasın diye tekrar tekrar üretiliyor. Bu rollerin başını ev işleri ve çocuk bakıcılığı çekiyor. Kadına erkek egemen bakış açısıyla belirli roller empoze edilirken, bunun dışına çıkması da toplum baskısıyla engelleniyor.

Militarist söylemler can yakıyor

Spor basınında yaygın olarak kullanılan bir diğ er haber çerçevesi militarist çerçeveler olarak dikkat çekiyor. Militarist söylemleri en fazla transfer dönemlerinde ve milli maçlarda görüyoruz. Transfer zamanı spor sayfalarında hemen hemen her gün bir “bomba” patlıyor, gol “silahları” ateşleniyor ve ülkelere “harekatlar” düzenleniyor. Basındaki bu tür militarist söylemlerin dikkat çektiğini ve erkeksi duyguları kabarttığını söylemeliyiz. İşte size Türkiye spor gazetelerinden birkaç örnek: “Cimbom’da Gökdeniz harekati” (Fotomaç, 19 Haziran 2012). “Fenerbahçe yılın ikinci bombasını patlatıyor Adebayor” (Fanatik, 12 Haziran 2012). “Cimbom’a gol makinesi” (Fotomaç, 20 Haziran 2012). “Aslan’dan Gardozo bombası” (Fanatik, 21 Haziran 2012). “Amrabat savaşı” (Fotomaç, 21 Haziran 2012). “Fener’e yılmaz savaşı” (Fotomaç, 24 Haziran 2012). KKTC spor basınının Türkiye spor basınından etkilendiğini de görmekteyiz. Benzer manşetlere KKTC’de faaliyet gösteren gazetelerin spor sayfalarında rastlamak mümkündür.

Milliyetçi ve nefret söylemleri

Erkeksi ve militarist söylem yapılarının yanı sıra, milliyetçi söylemlerin de spor basınına hâkim olduğunu söylemeliyiz. “Biz ve onlar”, “kazananlar ve kaybedenler” gibi karşıtlıklar spor basınına sıkça kullandığı haber çerçeveleridir. Özellikle milli müsabakalarda spor basını “ötekileştiren” ve dışlayan söylem yapısıyla rakibi “hedef” gösteriyor. Karşı tarafı ötekileştirmeye başlayan bu söylem yapısı, haberin tümüne yayıldığında tam bir nefret havasının yaratıldığını okuyoruz. İşte bu nefret havası da beraberinde şiddeti doğurmakta ve taraftar grupları arasında ufak bir tartışmanın bir anda şiddete ve kavgaya dönüştüğünü biliyoruz. Aslında takımlar bir birlerinin varlığıyla ayakta duruyorlar. Bir başka deyişle birinin yokluğu diğ erinin varlığını derinden etkiliyor. Bir düşünün Barcelona’nın olmadığı bir İspanya futbol liginin, Real Madrid için ne kadar anlamı olabilir?

İrkçilik körükleniyor

Tüm bunlara ilaveten spor basınında artan milliyetçilik ve nefret söylemleri sayesinde milletler arası negatif önyargıların ve ırkçılığın arttığını iddia

etmek yanlış olmaz. Ne yazık ki futbol kültürler arası iletişime ve dünya barışına katkı sağlamak yerine, medya aracılığıyla yaratılan hava sayesinde tam tersine işliyor. Medyanın gerek maçtan önce gerek ise maçtan sonra yaptığı yayınlarda müsabakaları spor açısından değil de ülke çıkarları açısından değerlendirmeleri de düşündürücüdür. Son yıllarda Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği'nin (FIFA) ırkçılığa karşı yürüttüğü ciddi kampanyalar bulunuyor. Ayrıca FIFA, futbol sahalarındaki ırkçılığı önlemek için de ciddi yaptırımları yürürlüğe koymuş durumdadır. Dileğim; futbol sporu ile daha fazla "erkekleşmek" yerine, dünya barışına ve kardeşliğine katkı sağlamaktır.